Yıllardan beri sosyalizmden kapitalizme geçişle uğraşıyorum ve açıkçası bu konudan bıktım. Pandeminin durumuna göre sonbaharda ya da kışa doğru çıkacak kitaptan sonra en azından bir süre bu konuya dönmemeyi düşünüyorum. Gelişmelere bağlı, belki de hiç dönmem…

Sürgünlük yıllardan beri ilgimi çeken bir konudur ve Türkiye'den Avrupa ülkelerine gelen sürgünlerin sürgün tarihinde benzeri yoktur. Belirtmek gerek; başka ülkelere gidenler de bulunmakla birlikte Türkiye'den gelen sürgünlerin büyük bölümü ilk olarak veya daha sonra yerleşim yeri olarak Almanya'ya gelecekti.

İnceleme merkezi olarak Almanya'yı aldığınız zaman, Türkiye'den büyük çoğunluğu 1980 sonrasında Almanya'ya gelen insanların durumunun başka ülkelerden gelen sürgünlere göre değişik olduğu görülür. Bu insanlar kendilerinden önce gelmiş, yerleşmiş, çalışan ve bu topluma bir oranda da olsa alışmış insanların arasına geldiler. Sürgünlüğün tipik özellikleri arasında bulunan iletişimsizlik, çevresizlik yaşanmadı. Çoğu insan bu nedenle yaşadığı ülkenin dilini doğru dürüst öğrenmek ihtiyacını duymadı. Hayatlarını sürdürmek ve politik çalışma yapabilmek için bu dile fazla ihtiyaç bulunmuyordu.

Bu durumu dikkate almazsanız, en az lise mezunu olan ve hatta bir bölümü üniversitedeki eğitimini bırakmak zorunda kalmış bu insanların 20-25 yılda neden yabancı dil öğrenemediklerini anlayamazsınız. Dil, ihtiyaç duyulunca öğrenilir.

Çok sayıda ülkenin tarihinde sürgün dönemi yaşanmıştır. Örneklenirse; İspanya'da iç savaş kaybedildiğinde çok sayıda İspanyol başta Fransa olmak üzere değişik ülkelere gitmek zorunda kaldı.

Nazilerin iktidara gelmesiyle Almanya'dan dışarıya büyük göç yaşandı. Çok sayıda Alman ABD ve Latin Amerika ülkelerine gitmek zorunda kaldı.

Diktatörlükler yıkılınca ya da bir şekilde son bulunca sürgünler geri döndü. İspanya'da bu süreç çok uzadı ama sonunda gerçekleşti, keza Portekiz'de de…

Türkiye'nin farkı sürgünlük sürecinin bitmemesi ve kendi içinde bölümlenmesidir.

Birinci dalga, 12 Mart 1971 darbesinden sonra gelen az sayıda kişidir. Bunların büyük bölümü birkaç yıl sonra geri dönecektir.

İkinci dalga uzundur ve ülkedeki faşist saldırıların artması sonucu 1970'li yılların ikinci yarısında başlar ve on yıl kadar sürer. 12 Eylül darbesinden sonra gelenlerin sayısı olağanüstü artacaktır. Sayı bilinmiyor ancak 30 bin olarak tahmin ediliyor.

1990'lı yılların başlarında ülkede 141. ve 142. maddelerin kaldırılmasıyla bu maddelerden hapis cezası alanların önemli bölümü geri döndü. Bu yıllarda üçüncü dalga, Kürt sürgünler olarak başladı. Boşaltılan Kürt köylerinden kentlere sürülen on binlerce insanın bir bölümü Almanya'ya gelecekti.

Bu göç aralıklarla yirmi yıl kadar sürdü. Kürtler ve Türkler karışık olarak sürdü. Ülkede infazlar, baskılar, ağır hapis cezaları durmuyordu.

2015 sonrasında dördüncü sürgünlük dalgası geldi. Bunların bir bölümünü Fettulahçılar oluşturuyordu, aralarında böyle olmayan üst düzey bürokratlar da bulunuyordu. Bunlarla zamandaş olarak Kanun Hükmünde Kararname ile işlerini kaybeden ve ağır hapis cezası tehdidi altında bulunanlar da gelecekti. (Bu kesimin durumu biraz karışıktır çünkü bir şekilde ülkeyi terk edip dışarıda çalışmak isteyen insanların da durumunu farklı göstererek bu fırsattan yararlanması söz konusudur.)

Türkiyeli çok sayıda politik mülteci tarafından sürgünlük kavramının kabul edilmesi son on yıla aittir denilebilir. Objektif durumunu başka kelimeyle tanımlayınca konumunun değiştiğini zanneden garip bir zihniyet dünyası yıllardan beri karşımızdaydı. Aynı zihniyet yıllarca mültecilik, göçmenlik gibi kelimeleri de hakaret olarak değerlendirecekti. Sürgünlük kelimesi de değişik itirazlarla karşılaştı ama özellikle 2015 sonrasında gelenlerle birlikte kabullenilir duruma

geldi.

Bu alanda yapılacak bir araştırma sosyolojik özellik taşır ve öncelikle göç sosyolojisinin temel kavramlarının bilinmesini gerektirir. Ardından diyaspora kavramı gelir bu kavram yıllar içinde farklı bir içeriğe sahip olmuştur.

Araştırma yöntemi olarak teorinin yanı sıra söyleşi kullanılabilir. Değişik söyleşi çeşitleri arasında seçme yapılması gerekir.

Çok geniş bir alan ve Türkçede bu konuda neredeyse hiçbir şey bulunmuyor. Bazı araştırmalar yok değil ama çok geriden geliyorlar ve en büyük dezavantajları da bunu alan dışından –Türkiye'den- yapıyor olmalarıdır. Yöntem soru-cevap temeline dayanmaktadır ama soruların bir bölümü gerçekten anlamsızdır. Türkiye'deki araştırmacının sürgünlerin bulundukları ülkede 20-30 yıl geçirdikten sonra yaşadıkları değişimi anlamaması normaldir. Bu insanlara ülkeden nasıl çıkabildiklerini sormak anlamsızdır, belki o da unutmuştur.

Sürgünlük konusu, geniş bir alanın, Almanya'da Türkiyeli toplumun –şimdi 4. kuşak var- özel bir bölümüdür denilebilir. Diğer bölümlerden kaçınılmaz olarak etkilenir. Bu bölümlerle ilgili daha dar kapsamlı çalışmaları önemli buluyorum. Mesela Almanya'daki Türkiyeliler arasındaki Erdoğan hayranlığı gibi… Bu hayranlık Türkiye'dekinden daha yüksek orandadır ve nedenleri araştırılarak sorulmaktadır.

Bunlar iyi sorulardır.

Bu araştırmalarda ilk yapılacak şey, Türkiye'dekilerin ne düşündüğünü dikkate almamaktır. Tümüyle yanlış düşünüyorlar ve anlatmakla da anlamıyorlar; o zaman boşverin…

Aslında bu konuda Almanca da yazılması gerekiyor çünkü Alman araştırmacıların –haklı olarak- anlamakta zorlandıkları bir konudur.

Bu konuda araştırma yapılmadığı için somut rakamlar verememem ama Türkiye'nin dış ülkelerdeki askeri operasyonlarına kitle desteği dışarıda içerdekinden yüksektir. "Büyük Türk ulusu" anlayışını sürekli yaşamak ve bunun olaylar ve propagandasıyla beslenmesi sonuçta hayranlığa götürmektedir.

Tek neden bu değil ama önemli nedendir.

1990'lı yılların iletişim devrimi olmasaydı, Türkiye'nin neredeyse bütün televizyon kanalları evlerden izlenemeseydi, Almanya'da –ve başka Avrupa ülkelerinde de- bu durum ortaya çıkamazdı. Eskiden de yok değildi ama daha geri düzeydeydi.

Ne konu ama değil mi, insanı acayip çekiyor,,,

Hele de konuyla ilgili olarak yıllardan beri gelişen bilgi birikiminiz varsa ve politik bilimle birlikte sosyoloji de okuyarak üniversite eğitimi de aldıysanız…